

Referat: Domnia regelui persan Sapor I

Politica antiromana a lui Sapor I, care avea ca scop economic monopolul absolut al drumului comercial dintre Mediterana - Egeea si Asia, precum si stapanirea manoaselor tinuturi din partea centrala si vestica a Orientului Mijlociu, s-a desfasurat cu succese continui si stralucite. Dealtfel, "lectura" uriaselor reliefuri de la Bishapur (= "frumosul oras al lui Shapur", resedinta intemeiata de suveranul sasanid) reda singura maretia "regelui regilor din Iran si din Iranul exterior", cum se intitula Sapor I dupa ce smulse de la imparatul roman Filip Arabul Mesopotamia si Armenia. Aceste reliefuri il prezinta pe Sapor I, calare, trecand peste cadavrul imparatului roman Gordian si avand in fata, in genunchi, pe Filip Arabul, in timp ce pe imparatul Valerianus il tine de incheietura stangii, semnul luarii in supunere.

Uriasul "afis" rupestru relateaza victoria lui Sapor I, langa Misike (Zaita), pe Eufrat asupra legiunilor lui Gordian al III-lea, unde cazu insusi imparatul Romei (244 e.n.). Filip Arabul trebui sa promita tribut Sasanidului cedandu-i Armenia si Mesopotamia, pentru a putea sa-si supravegheze in liniste afacerile care l-au dus la asigurarea conducerii Romei. Revenit in contra Persiei, Filip Arabul patrunde in Armenia, dar Sapor I spulbera, la Barbalissos, o armata romana de 60 000 de oameni. in iunie 260, Sapor I a obtinut cea mai rasunatoare dintre victoriile sale in razboiul cu Roma; la Carrhae si Edessa, in Mesopotamia, persii lui Sapor I infrang oastea de 70 000 de oameni a lui Valerianus, acesta cade prizonier si moare captiv. in marsul sau asupra Siriei si Cappadociei, Sapor I se izbi insa de talentul militar al lui Avidius, suveranul Palmirei, aliat al Romei, care, intre 262 - 266 recucereste Siria si parte din Mesopotamia. Practic, Palmira, situata in oaza Tadmor, in stepele Siriei, de unde controla drumurile caravelor dintre Golful Persic si Mediterana, avea statut de colonie romana; dinastia locala a Septimilor, din care facea parte si Odenat, a intarit statul, regele Palmirei guvernand, la un moment dat, in numele Romei, cu titlul de imparat, Asia romana. in timpul domniei lui Sapor I, au loc, in Persia, vaste lucrari de constructii, promovate si in urma instalarii in imperiu a numerosi prizonieri din armatele romane (intre ei - multi greci), care au aplicat tehnica romana de constructie.

Lui Sapor I Persia ii datoreaza unul dintre cele mai cunoscute monumente arhitectonice - Take Kesh - , palatul regal de langa Gtesiphon. De asemenea, in ciuda politicii sasanide de reintoarcere la traditiile iraniene ale stramosilor, elenizarea Persiei continua datorita si prezentei prizonierilor de origine greaca. Dupa moartea lui Sapor I (272 e.n.), Persia Sasanizilor, chiar fara suverani capabili pana la Sapor al II-lea , isi mentinu, in general, marea influenta in Orientul Mijlociu, constituind pentru Roma un obstacol de netrecut. Hormizid I (272-273), Bahram I (273-276), Bahram al II-lea (276-293), Bahram al III-lea (293) pierd in favoarea Romei Mesopotamia nordica si parte din Armenia. Narsah (293-302) accepta, in 298, stabilirea granitei romane pe Tigru, in urma victoriilor obtinute de legiunile de geto-daci ale imparatului roman Galerius. Acesti suverani sasanizi marunti au adoptat o pozitie cu mult mai ferma decat inaintasii in problemele religioase, recurgind la o intoleranta severa (In 277 a fost executat Mani), iar crestinii au suferit persecutii stnge-roase, fiind suspectati de simpatie pentru Roma, care, in epoca, trecea la crestianism.